

A Legyek Ura

2010. Március 17., 06:03

Vona Gábor nemrég nyílt levelet írt Orbán Viktornak, mely nagy port vert fel a médiában, hiszen a Jobbik és a Fidesz ellentéteinek ilyen fokú kiéleződése egy új éra kezdetét jelzi. A levélben Vona Gábor személyes szálakat penget az ügyben, hogy Orbán Viktor polgári köreiből indult. Az írás tele van különféle sérelmek felsorolásával, adok-kapokkal: gyengeséggel, mutyizással, a Jobbik szapulásával vádolja Orbánt és különféle összeesküvésekkel. Mindez egy "furcsa" gondolkodásmód szüleménye, vagy szövevénye, amibe itt nem is mennék bele.

A levélből szinte szállóigévé emelkedett viszont az a kis mondat, amikor Vona azt írja Orbánnak: "ön nem a legyek ura". Vona ezt bizonyára szellemes ríposztnak találta arra a bizonyos orbáni, latin szállóigére, miszerint: "a sas nem kapkod legyek után".

Vona Gábor egyébként is vicces szerepben kíván feltűnni: a levél más részeinél is poénkodik, és lakossági fórumokon is. De valahogy ez a replika inkább freudi elszólás lett. Mire is gondolok? Vona nyilván nem igazán nézett utána, hogy William Golding ominózus regénye miről is szól. Pedig érdemes.

Angol fiúk egy csoportja reked egy lakatlan szigeten egy repülőgép-baleset után. A regény sokban hasonlít egyébként Jules Verne "Kétévi vakáció" című könyvére, amely szintén azt mutatja be, hogy egy serdülő fiatalokból álló csapat hogyan szervezi meg magát egy lakatlan szigeten, illetve milyen konfliktusok alakulnak ki. Mindkét regényben található egy értelmesebb, megfontoltabb, nyugodtabb vezető, és egy indulatosabb ellenlábás. Goldingnál ez a két vezető Ralph és Jack.

Vona Gábor elszólása azért igen érdekes, mert tulajdonképpen egészen sok párhuzam fedezhető fel a regény és a magyar politikai valóság között. Az talán sekélyes volna, ha az országunk elmúlt éveit repülőgép-balesethez hasonlítanám, megteszi ezt a Fidesz elégszer a kampányban, és nem is értek vele egyet. Viszont demokráciánk gyermekbetegségeinek szempontjából bizony nagyon is tanulságos ez a regény, ahol gyermekded és archaikus ösztönök, hibák, reflexek, tömegpszichózisok tárulnak elénk, oly módon, hogy megfelelő távolságból tudjuk szemlélni őket.

A megfelelő távolságból természetesnek látszik, hogy Ralph megfontolt, józan, nyugodt esszerűségét támogassuk, ami valahogy nem valósul meg saját demokráciánkban. Csak a pontosság és némi érdekesség kedvéért megjegyezzük, hogy Ralph racionalitását nagyban segíti egy szemüveges, okos "politikai tanácsadó". Láthatjuk azt is, hogy mi a veszélye annak, ahogy Jack csoportja eltávolodik, és egyre állatiasabb viselkedést vesz fel. Nyilvánvalóan utalhatnak itt az árokásásra, és az ország ketté szakadására. De ennél sokkal mélyebbre is mehetünk.

A regényben megjelenik egy titokzatos szörny, akit többféle dologgal is azonosítanak: egy megölt vaddisznó fejével, egy halott pilótával, és Jack maga is eljártssa a szörnyet. Ez a komplex jelenség tulajdonképpen a társadalomban az ijjeszegetés és bűnbak-keresés allegóriája lenne, mely a világgazdasági válságban felerősödött.

Vona Gábor maga itt jöhetne azzal, hogy a Jobbik a szörny, akivel ijteszteget a balliberális média, és immár a Fidesz is. De nehéz volna Vona Gábort az ésszerű Ralph-fal azonosítani. Inkább merül fel párhuzamként az, hogy a Jobbik pedig a cigányokban véli felfedezni a szörnyet: az okot társadalmunk gondjait illetően.

Felesleges volna mindenre párhuzamot keresni, amikor a regény fő mondanivalója világos, és a tanulság is, amely tükröződik jelen politikai helyzetünkben. Jack tevékenysége végül is eredményes: a regény vége előtt sikerül Ralph-ot elszigetelni, és szabály szerint végigüldözni a szigeten, végül felgyújtva az egész kis világukat. Nem ismerős? Vona Gábor elszóalálása tehát sokkal inkább leleplező magára nézve. Bár Orbán Viktor Fidesze sem mentes a hasonló törzsi játékoktól.

Golding regénye azzal végződik, hogy végül is egy hajó landol a szigeten, és annak felnőtt személyzete elcsodálkozik azon, hogy mivé is fajult a gyerekek "játéka". A mi kis szigetünk aligha számíthat ilyen segítségre. Illetve, ha igen, aligha lesznek elnézőek akik közbeavatkoznak. Az már a vég lenne. Olyan, amihez képest a Fidesz által vizionált letarolt ország smafu. Egy ilyen végkifejletet mindenki megszenvedne, köztük a Jobbik és a Fidesz szavazói is.

Brendel Mátyás a szerző közíró / Népszava